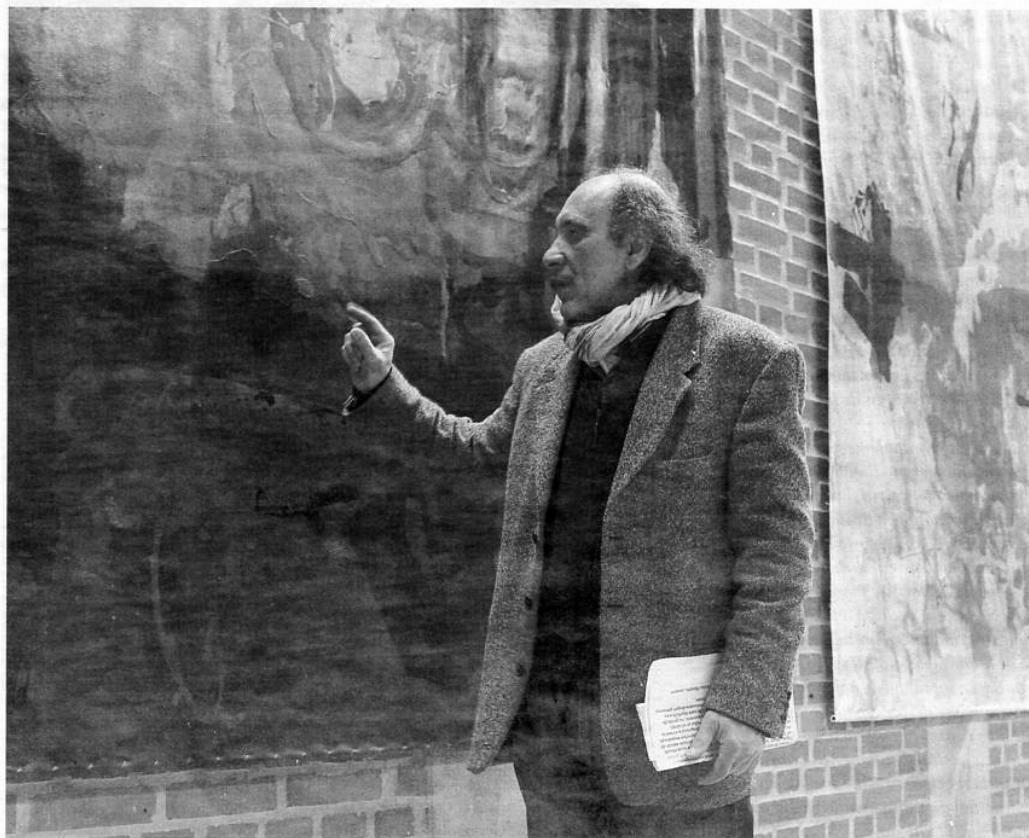

Ştefan Râmniceanu: „Creația este o zidire”

Interviu realizat de Magdalena Popa Buluc

www.expresmagazin.ro

Stefan Rămniceanu este un cuceritor în lumea artelor prin tot ceea ce face. Felul în care pictează și vorbește despre arta lui, felul în care își construiește atelierul de creație, ca o suprapunere de grădini suspendate. Felul în care trăiește și călătorește. Felul în care poate deschide orice ușă, fără să facă nici o concesie față de arhitectura lui proprie, deschisă, luminosă, transparentă, primitoare, înțeleaptă, curtenitoare. Nimic din reculegerea sfioasă a artistului romantic și totuși scufundarea în orizonturi ideale. Nimic din obsesia sacrificiului pentru crucea și totuși dăruirea misterioasă către artă a unui cruciat modern și...postmodern.

Nonșalanță. Cetezanță. Eleganță. Prestanță. Artistul poartă în mâna lui dreaptă nu doar unele artei, ci și bagheta magică a devenirii și strălucirii artei lui. Oriunde. În România. În orice țară europeană. Pe orice meridian. Artist al alchimiilor contemporane, Rămniceanu pare să fi descoprit secretul pietrei filosofale, taina de a transforma în aur și nobleți metalic și combinații vizuale neștiute de alții, culori și compozitii care și farmecă necondițional privitorii. Ștefan Rămniceanu s-a format în anii '80 drept unul dintre exponentii generației care a transformat radical arta experimentală românească. Cei 26 de ani trăiți la Paris, unde a fost deosebit de prețuit și unde s-a impus, își spun cuvântul. Oprele sale figurează în importante colecții private. Exilul i-a dat dreptul de a crea și de a fi liber. S-a întors triumfator, uimind cu creațiile sale lumea iubitorilor de artă din România, prin Retrospectiva de la Palatul Brâncovenesc Mogosoaia, intitulată Urme, dar și prin fabuloasă expoziție din Atelier-Muzeu.

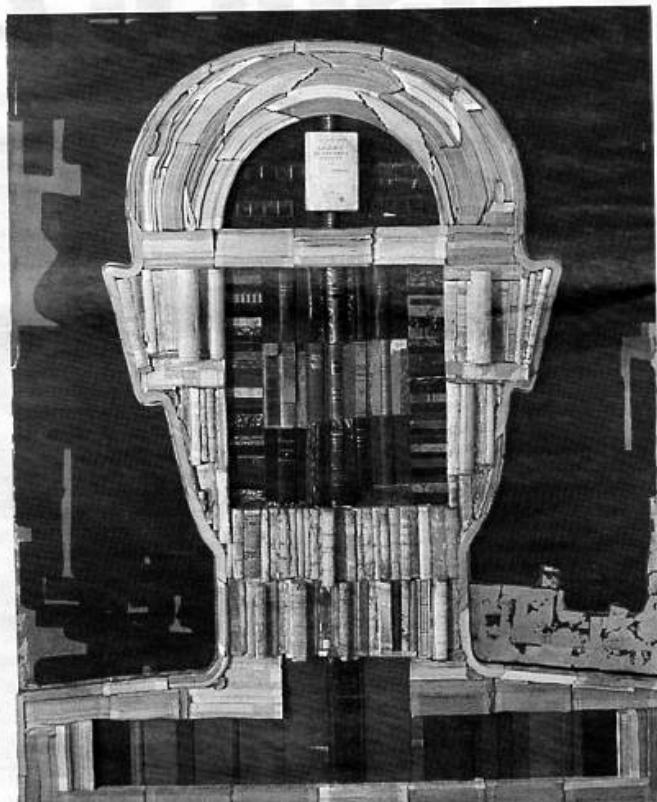
Arta lui Ștefan Rămniceanu vădește un talent puternic, debordând de infinitate de teme. Mai rar în zilele noastre să descoperi în operele unui artist Mitul Faustic în vizuire contemporană. Această obsesie a perfecțiunii, această obsesie a absolutului intemeietor.

Rămniceanu pare să fie pictorul conectat la curentele din arta modernă a secolului. Combină materii, citește în stele... Ștefan Rămniceanu pare să lasă la fiecare intrare să se pește scena artei miracolul unei comete. Prezis de măsurători și totuși... incomensurabil.

Culori somptuoase, dense sau transparente, pure sau amestecă cu pulberea marmurei, intruziunile de metal, fragmente de texte imprimate în lucrările din atelierul său. În mijlocul unei păduri la marginea Bucureștiului, în care toamna și-a risipit culorile, am bucuria de a păsi dincolo de porțile acestui sanctuar care este atelierul artistului. Este o construcție spectaculoasă, în care forme sculpturale par mai degrabă să se ciocnească decât să interacționeze. Și totuși nu este așa, intrucât clădirea este rezultatul unui concept unitar, gândită de dumneavoastră, cu spații ample și luminoase pe trei etaje, pe o suprafață de aproape 3.000 de metri pătrați, cu grădini și bazine, concepută anume pentru artă contemporană. V-ă rugă să-mi fiți călăuză spre a descifra câteva din tainele acestui fascinant Atelier-Muzeu, construit numai din sticlă și beton, cu spații imense, cu pereti vitrați de o extraordinară transparentă, gândit ca un labirint, care trezește uimirea la fiecare pas. Monumentalitate, dar și grija pentru detaliu, estetică pură care se îmbină cu elemente abstracte. Labirintul este o imagine simbolică a atelierului de creație, cu toate tainele lui.

În holul de la intrarea în Atelier tronează o fascinantă lucrare, Omul Universal, față în față cu ulei pe pânză Concentrare, de fapt un patrat negru pe fond auriu

Cărturarul; al cărui creier e o bibliotecă

De unde pasiunea pentru arhitectură, dincolo de pictură și sculptură? Frank Gehry afirma despre Vitra Design Museum din Germania: "Pictura are o imediitate pe care am răvnit-o pentru arhitectură. Îmi imaginez artistul în fața șevaletului, hotărându-se asupra primei mișcări".

Intotdeauna am legat arhitectura de formă. Pe urmă, de expresie. Raportul dintre formă, expresie și arhitectură este cel care direcționează crochiurile pe care le fac, desenele, culorile... În Atelierul meu există acest ax de 40 de metri în care orizontală se întâlnesc cu verticala care duce spre cer. Această Cale îți dă

Culori somptuoase, dense sau transparente, pure se amestecă cu pulberea marmură, intruziunile de metal, fragmente de texte imprimate în lucrările din atelierul său

sensăția că trebuie să ajungi undevea. Nu este un spațiu în care deschizi o ușă, ci ajungi undevea prin Cale. Prin pod. Ca în Siberia. Podul, acea pasarelă care leagă cele două componente arhitecturale ale casii. Este ca o cale a vieții. În fiecare zi trăiesc sensația că merg pe calea vieții, care este propria mea viață. Îar Urmele pe care le las le reconstituin în altă zi, le revăd, le caut, merg pe ele, încerc să le schimb. Pentru că orice urmă presupune o amprentă, dar și un gând. Pentru că de fiecare dată calci într-un fel: uneori apăsat, alteori neauzit. Calci uneori febril, altele calci neliniștit, unele urme sunt mai discrete, mai nehotărăite, mai însășitătate. Raportul între stările pe care le ai este extraordinar. Aceeași persoană trece prin stări diferite în aceeași zi, de la spaimă la euforie, la bucurie, la tristețe, la melancolie. Lururile astăzi îți lasă ceea ce nu prea au francezi. Îți lasă o nostalgie, legată de acel cuvânt indescrivibil românesc, dor, pe care ei nu-l înțeleg. În acest spațiu observăm cum zidul, pe care, dacă l-ai fi continuat în mod normal, ar fi fost pur și simplu un perete. Ideea de perete îmi repugnă.

Și cum ați reușit să transformați acest perete în "altceva", care sugerează spațiu infinit? De altfel, trezarea de la un etaj la altul este fluidă, nivelurile nu sunt stratificate, ci formează un continuu.

Prin-un raport pe care l-am avut cu structura betonului și prin intervenția mea, acest perete devine o lucrare de artă. Nu mai am perete în față, ci un obiect. Chiar dacă nu ar exista nicio operă în această încăpere, prezenta acestui obiect ar popula spațiul. Am un obiect care este ca o instalajie. Raportul dintre finit și nefinit. Această dualitate pe care de fapt o găsim în permanentă și în noi, bucurie-durere, spaimă-curaj. Paralelismul acestei dualități este o caracteristică de care de multe ori omul nu-și dă seama, intrucât

el, omul, se află într-o contradicție permanentă. E foarte greu să fii constant și cred că nici n-ar fi foarte bine. Te-ar lipsi de posibilitatea de a găsi alte valențe, alte direcții în care poți evoluă și în care poți construi.

Observ aici o sculptură în lemn care este expusă într-o nișă a fereștri, scăldată de lumină, integrându-se perfect în natură.

Am creat acest Tors de bărbat. Dar ceea ce este interesant la această sculptură este că am făcut-o cu drujba, aproape primitiv, fără intervenții calofice. Nu l-am înfrumusetat. Am lăsat ca tăietura lui să fie clară, să fie sinceră ca să-i creeze acest mesaj de forță, de adevar. Dar ceea ce este fascinant este că această sculptură îți dă senzația că natura este practic integrată în lemn.

Vezi copaci din exterior și ai sentimentul că acești copaci s-au transformat în sculptură. Peste noapte, sculptura evadă și se duce la locul ei, adică în pădure. Este acel fenomen de transhumanță între sculptura creată în atelier și natură.

Ai senzația în acest Atelier că intri într-o cameră grandioasă, un spațiu fără pereti, adică spații în loc de materie. Este ca o metaforă a spiralii. În holul de la intrare este etănată o imensă lucrare în auriu, intitulată

Omul universal, a cărui amintire pare să vă bântule fără oprire. El face parte din seria picturilor dedicate credinței și vindecării omului prin aceasta. Remarcabil acest personaj în diversele sale ipostaze, realizate din pudră de marmură, nisip, ulei, monede, opere care revin mereu.

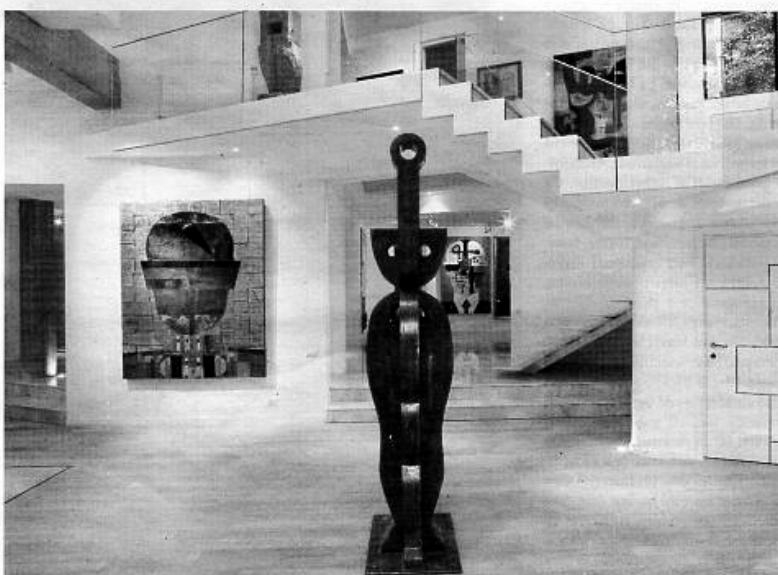
Spiritu și cunoașterea, de fapt, sunt cele care poartă la un moment dat ființa umană spre o înțelegere deplină a rolului și a posibilităților pe care ea le are ca exprimare. Ca metaforă, poți la un moment dat, printr-un gest artistic, să substitui acel puternic des chos (putere lucrărilor), care se găsește în spiritul cărtișor și al oamenilor care și-au consacrat viața pentru a spiritualiza și a pune temeli.

Foră în întreaga istorie a omenirii. Recuperăți memorile succeseive lăsând semne pentru a ivi din ele opere de un arhaism ambiguu, lucrări care pot surprinde. Dar ceea ce este mai important este faptul că așezați o punte între Orient și Occident, sub valență universalității, așa cum reiese din această splendiferă lucrare, intitulată Persanul. Așezați în lucrările dumneavoastră niște Semne, precum un altar cosmic, o relevare de mister, o incarnație a atemporalului, deschizând cu imaginea punctul între lumi dispărute, aparent incompatibile.

Plecând de la arhetipurile care reprezintă anumite civilizații, creez o realitate a artei printr-un gest de recuperare modernă. Iau arhetipul și-l transform într-un gest contemporan.

În așa fel încât lucrarea pare o lucrare veche. Ai putea spune că Persanul este o pictură care are sute de ani și cu toate acestea este modernă. Raportul dintre vechi și modern, tradiție și contemporaneitate este o cheie în demersul meu artistic. Merg prin vechile civilizații, și în special cea egipcioană, care m-a atrăs întotdeauna, cu construcțiile care dau viziune și emană armonie în lumea aceasta. Construcțiile egipciene și întreaga mitologie și spiritualitate a Egiptului emană și din această pictură intitulată Scribul. Observați și această lucrare intitulată, de asemenea, Omul universal. Am smuls o parte din acest portret ca să o recompon. De ce să am un lucru care este banal, fără să crez o continuitate? Lipsa acestui fragment din portret mă face să-i cau componenta în altă lucrare și atunci se creează un fel de osmoză, de relație permanentă în lucrările mele.

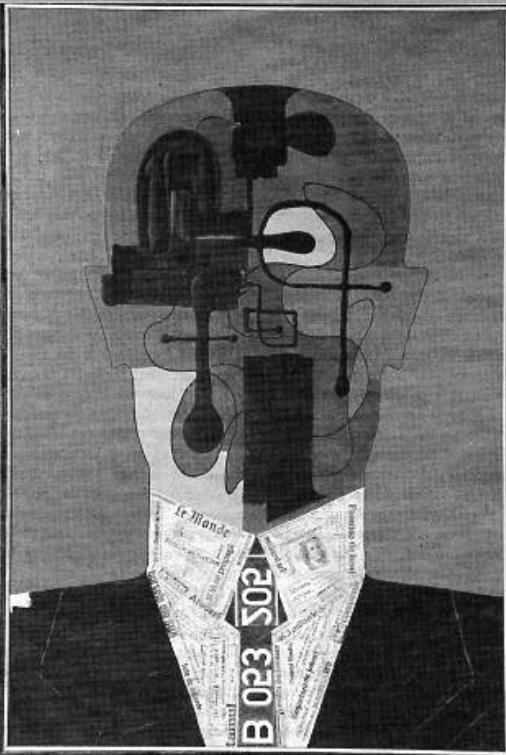
Tot acest spațiu a plecat de la o utopie. Când eram mai tânăr am citit o autobiografie a lui Miro, intitulată *Culoarea visurilor mele*, în care acesta povestea cum prin atelierele sale, lucrările li faceau semne. "Mă plimbam dimineață, faceam inspecția și o anumită lucrare îmi facea un semn. Mă duceam și puneam o virgulă, puneam un semn". Lucrul acesta m-a impresionat foarte tare. Aveam 14 ani și lucram în spălătoria blocului, într-un spațiu de 2x2, pe cartoane. Mi-am propus ca odată, în viață, dacă mă va ajuta Dumnezeu să devin artist, să trec prin lucrări așa cum trecea Miro. Să iau o bucată de aici și să o pun în altă lucrare.

Perspective fizice și spirituale

INTERVIU

NOIEMBRIE

Din ciclul Omul Universal, o lucrare ce revelează misterul

Revenind la creațiile dumneavoastră, care trimit uneori la Brâncuși, la Apostu, multe din ele fiind construite din lemn, din tablă ruginită, din cupru, exaltați calitățile naturale ale materiei, creând o lumină care pare că vine din interior, precum în Poarta de aramă (din cupru, foi de aur pe lemn), Poarta primăverii (din metal, ulei și lemn), Treptele din față usii (din metal, cupru, ulei pe lemn), Poarta de bronz (alamă, ulei pe lemn și acid), Galaxia metallică. Casca de bronz (din alamă, acid și pigment pe lemn), ca și variantele Alchimiei geometriei și Arhitecturilor. Ca și decoratorii de biserici acoperiți suprafetele de culori asamblate cu materiale bogate: aur, bronz, lac...

Folosindu-l în arhetipuri diverse pentru a-i oferi o singularitate, cuprul trece prin alchimii diferite. Mă interesez foarte mult această alchimie. Am simțit nevoie să atac metalul. Să-l înnobilez. Dint-un cupru care e lucios, am ajuns să-i schimb înfățișarea prin atacare cu acizi, cu foc, cu substanțe diferite care, la un moment dat, creează metalului acesta nobilă a picturălității. Cuprul este un material care în general nu este hărăzit în a crea nuanțe și semitonuri. Am creat în metal ca să mă reinventez. Vă fac o mărturisire: în momentul în care un artist ajunge să intru într-o pieză un tip de univers artistic, colecționa-

rii cunosc acel Semn și îl cumpără lucrările pentru că acel demers artistic începe să aibă valoare, să fie

Confruntarea cu materia sugerează valori spirituale

Deasupra canapelei tronează Minotauro

recunoscut. În momentul în care tu evadezi din acel Semn, pleci în altă direcție, atunci destabilizezi piata, iar colecționarii nu mai știu cine ești. Este un lucru riscant. În același timp, dacă ai curajul să poți să te reinventezi în cadrul același demers artistic, adică să se vadă că ești tu, dar vrei să explorezi în cu totul și cu totul altă direcție care face parte însă din principiile tale creative, atunci ai mult mai puține șanse să devii manierist.

Ce semnificație are ciclul de lucrări de mari dimensiuni, Scrisori din insule necunoscute, în care pensulația este admirabilă? Pare locul de unde vin zeli și de unde purcede ascensiunea spre cer, elevația lăuntrică. Această insulă dezvoltă ideea inițierii și iluminării. Albastru, roșu, turcoaz, griuri...

Nu sunt un om care să îmi spună astăzi mă ocup să termin această lucrare. Lucrez la mai multe pânze deodată. Vin, îmi dau târcole, fără ca eu să-mi propun că astăzi vreau să intru într-o insulă. Așa am creat ciclul pe care l-am intitulat Scrisori din insule necunoscute. Poate că am nevoie de acea insulă. Cuvântul mi-a propus un târâm necunoscut. Cuvintele au apărut lângă margininea mării. Au înflorit din argila umezită de ape. Vânturile nebune le-au purtat apoi în mijlocul mărilor, acolo unde ele au întemeiat templele cunoașterii. Atingându-le, valurile au purtat mai departe tainile insulei unde se aflau templele zidite din

poeme amestecate cu pulbere de stele. Proiecția pe care eu o simțeam în fața aceliei evadări într-o insulă mă facea să mă gândeșc la cuvintele care de fapt se propulsau întră lume, cu altă semnificație. Mi-aș dori foarte mult să pot locui într-o insulă din aceste insule create de mine. Mi s-ar părea o aventură existențială cu totul și cu totul inedită. Să pot să ajung să o trăiesc în propriul meu vis. Aici, în aceste tablouri immense există și o vizionare cosmică. De mic copil priveam cerul. Cosmosul astăzi mi-a tras intotdeauna ideea de

nemărginire. În momentul în care le compuneam, fiecare element mă atragea ca un magnet. Aveam senzația că încep să nu mai trăiesc în atelier și să fiu exact în zona aceea, întră lume. Imaginarul trebuie să existe în viața unui artist. Dorința de evadare, de a cunoaște altceva.

Așa cum spunea Dante în Divina Comedia, "acel dincolo de infinit". Observ că sunteți și poet.

Un artist trebuie să aibă sensibilitate. Sensibilitatea e o hrănă importantă pentru mine. Ea îți dă vulnerabilitate. Îar artistul dacă nu are și vulnerabilitate nu poate să se exprime. Nu spunea Cioran că îndoială și suferința creează cunoaștere? În lumea astăzi plină de "baroni", să fi sensibil și un risc foarte mare.

Ceea ce îmi povestii îmi aduce aminte de întâlnirea de gradul zero a lui Spielberg, în care mai mulți oameni de pe planetă desenează același desen. De fapt, cu o întâlnire cu lumea extratereștrilor.

În momentul în care am compus aceste cicluri, fiecare element mă atragea ca un magnet. Aveam senzația că încep să nu mai exist în atelier. Aceasta este foarte important în viața unui artist plastic, care este singur, nu ca un actor pe scenă. Trăiește în el însuși. Este dorința mea de a cunoaște altceva, de a evada pe un târâm necunoscut.

Îmi dăți senzația că sunteți un singuratic. Că vă place să vă retrageți în turnul dumneavoastră de fildeș.

Da. Îmi place să trăiesc singurătatea din atelierul meu.

Ne aflăm pe una dintre terasele atelierului dumneavoastră, ce îți dă senzația că ești pe o punte, pe o navă care plutește nu pe mare, ca în filmul lui Fellini, E la nave va, ci spre trunchiurile arborilor din pădure.

Dimineață când mă trezesc, de multe ori, trăiesc cu sentimentul că această casă se mișcă și și-a început croaziera. De iarnă ce să vă spun? Este ca o feerie. Totul este alb, iar această terasă îți dă impresia unui lucru neatins. Parcă ești undeva la Pol, unde nu există urma niciunui pas. Este un sentiment metafizic, de rupere de realitate și de beatitudine pe care simți nevoie să o trăiești în fața acestei virginități, acestei purități a naturii. Iarna ai sentimentul că ești în permanență în compania purității. Un sentiment de curățenie, de transcendență a formei arhetipale pe care de multe ori l-am imprumutat lucrărilor mele, pentru că, după mine, arta contemporană trebuie să degaje spiritualitatea obligatorie pentru opera de artă, concepție care astăzi nu mai este prețuită de societatea noastră.

Piesaj din New York, o altă lucrare impresionantă. Lucrând cu orizontală și verticală, simțiți că arta este un mediator între cer și

pământ, adunând toată marca de simboluri, analogii, coduri ale lumii?

In timpul noptii, indiferent că ești la Roma, Paris sau New York, orașul este învăluit de noapte, care este tot un veșmânt. Noaptea, acest veșmânt, face ca toate orașele din lume să semene, să nu se deosebească. Este ideea de oraș, ideea de locuit, de viață. Sunt preocupat întotdeauna de verticale și orizontale, rareori pun o curbă în lucrările mele. Această țesătură, care este asemănătoare cu cea din Evul Mediu românesc și care aș putea spune că are ca sorginte broderile românești, creează la un moment dat prin lumină, forme, arhitectură, conținându-se toate într-o orizontală și o verticală. Nu mai există formă, ci doar senzația de formă. Te situezi într-o zonă a omniculină. Dacă nu evadezi din această realitate, îți pierzi partea esențială, care este sufletul. Această țesătură, această Câmpăne protejează într-un fel și sensibilitatea.

Nu v-ați nătărit rădăcinile, nici formația anterioară, din România. În creația dumneavoastră se întrevad surse ale creației bizantine, filtrate prin spiritualitatea românească. Așa cum spunea Dan Häulică, la vernisajul expoziției dumneavoastră Câmpăne Zidurilor, de la Paris, "În spiritul Bizantului după Bizanț, celebra formulă a lui Nicolae Iorga, Ștefan Rămnicănu ne restituie o chimie întreagă de metamorfoze în aur, sugerând trimiteri metafizice, arătându-ne nu numai noblețea hieratică, dar și o existență vulnerabilă de exfolieri și juxtapuneri care dezvăluie avatarsurile durează în timp. Priveala Nopților Aurite coroborează impresia de vechi rupturi și de impulsivitate suverane, odată cu Minotauroi care ia vehement cu asalt contemplarea, ducând-o către labirinturile moderne".

Se scurg nopțile. Se scurg impletibile, lăsând urme adânci în broderii aurii. Odată incremenite ca lava unui vulcan, incremenite, devin gardienii nopților de aur ce străjuiesc hieratic tainile Himerelor. Tot spațiul acesta pe care nu reușim să-l definim ni-l apropiem prin sensibilitatea noastră, prin luciditatea noastră, prin analiză. Trebuie să fi în același timp O'Neill, dar să fi Cartezian, adică lucrarea ta să cuprindă toate aceste elemente care fac ca tot ceea ce infăptuiești ca artist să îabă și trăniește, și forță de a străbate timpul. Nopțile de aur din care s-au născut himerele... nopțile cuprind cu tentacule de lavă câmpurile aurite, țesute de îscusiții meșteri bizanți.

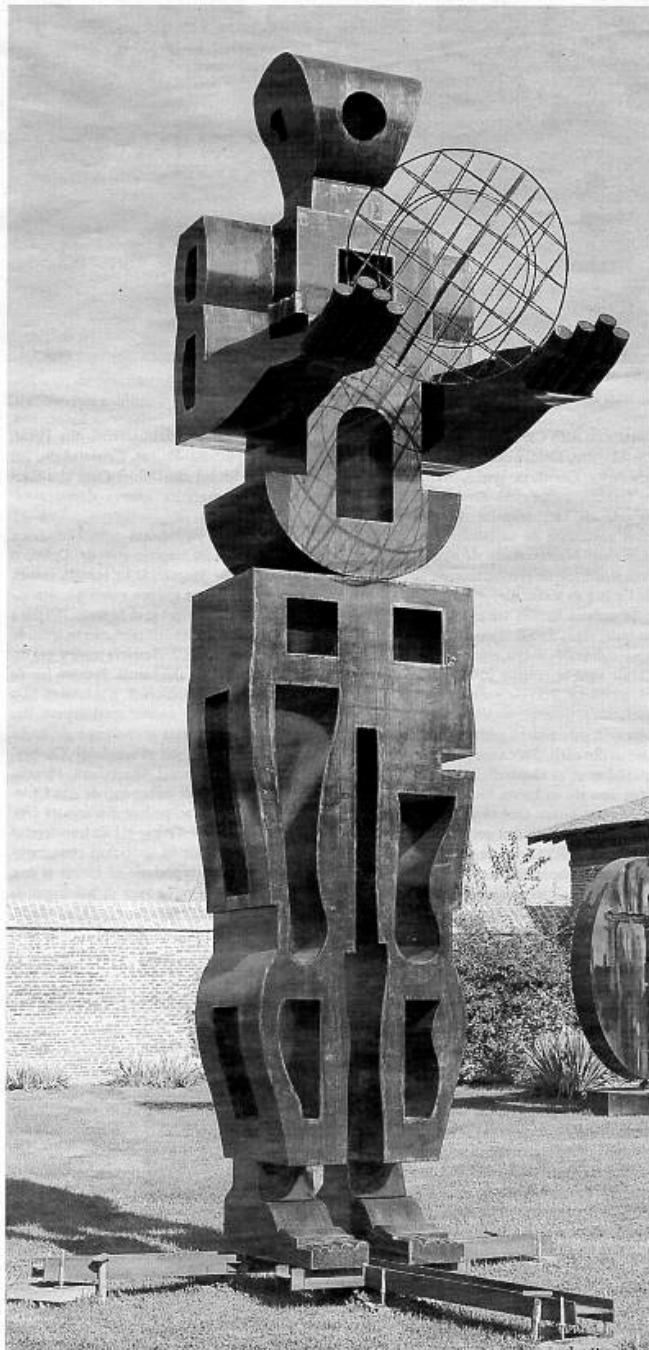
Vorbești despre un univers văzut din alt punct de vedere, cel al labirintului. Calea prin labirint pare o înșiruire de litere, iar lite-

rele au fost făcute după chipul zeilor, intrucât labirintul pare să aibă o parte dintr-o geometrie sacră. Puneți accentul pe secret. Calea dedicată este sinonim cu lucrarea enormă ce trebuie depusă pentru implementare.

Aș vrea să vă arăt și un alt desen al meu, creat din foarte multe schițe, crochete, adnotări pentru că în anumite momente am o idee și atunci o notez. Am această pasiune de a-mi nota ideile. Rar fac schițe pentru că am senzația că acestea îți iau din energie. Vreau să fiu în fața lucrării și să transmit toată turburarea pe care o adună. În momentul în care o parte din concentrare, din emoție, se diluează făcând schițe, și apoi, luând schița cea mai bună și transpunând-o în lucrare, se pierde. Notările acestea par foarte străine. Toate aceste idei sunt ca într-un labirint. Devin niște forțe, niște construcții care aproape sufocă, fac ca artistul să devină prizonierul propriului său spațiu. Ce lungă așteptare se coboară, mă coboară în cadrul labirintului! Bucata de suflet încă rămasă. Sub mine totul e departe, mult prea departe. Implacabil departe. Ai senzația că se ascunde un fel de pessimism. Nu. E, dimpotrivă, această forță care mă atrage să văd care sunt tainele, unde sunt tainele. Tainele descoperă că sunt peste tot. Sunt în stele, pe pământ, sub pământ, în arbori, în pietre, sunt în arhitecturi, în oameni, în dragoste, în ură, în tot. Problema e cum ajungi pe drumurile care să te facă să înțelegi. și pe urmă nu mai trebuie să-ți fie teamă de absolut nimic. Din fericire, putem să visăm, deși destinul nostru ne este hotărât dinainte. Noi ne naștem cu o sentimentă. Dacă în această perioadă care ne este dată nu putem să ne eliberăm de acea sentimentă, nu putem evada din ea. Atunci viața devine ca însăși o sentință.

Portretele dumneavoastră, destul de rare, sunt și ele tot un fel de labirint.

In loc de a reproduce practic un portret, descoperi că el ascunde un traseu, un labirint. De fapt labirintul acesta ce este? Este ca un fel de drum inițiatic, care ne duce spre un anumit punct important, care poate fi un punct de ruptură, poate fi o speranță, poate fi un eșec, poate fi o proiecție a ceea ce ne dorim mai mult. El, portretul în sine, nu mai reprezintă pentru mine o narativă, o literaturizare, o infățișare mai mult sau mai puțin calofitică a reperelor anatomicice. Am nevoie de drumul pe care îl parcurge ființa și care în general se desfășoară în interiorul nostru, plecând din creier, care comandă, și coborând în sentimente. Practic, interiorul acestui portret este creat din această caligrafie pe care o lasă gândul și care creează labirintul.

Întemeietorul din curtea Palatului Mogosoaia

Trăim în permanență în propriul labirint, fie că mărturism sau nu, fie că ne dăm seama sau nu că pur și simplu. Nu ne aparținem în exclusivitate. Nu decidem noi întotdeauna pentru noi, deci foarte multe forțe. De fapt, mă întreb cine decide pentru noi? Noi sau totul: destinul, societatea, prietenii...?

Credeti în destin? A jucat el un rol în viața dumneavoastră?

Există o predestinare a fiecărui dintre noi. Evocând cuvântul destin n-am cum să nu mă gândesc la ideea de labirint. Când m-am născut eu, murea tatăl meu. Este o mare lipsă să nu îți cunoști tatăl. Dar, dincolo de tristețea și tragediei acelui moment, ea mi-a oferit un alt traseu de a vedea viață. De fapt, toată viața am fost în căutarea acelui ceva. În acest labirint îl caut mereu. Mă desprind de mine și mă întâlnesc tot cu mine în altă parte. Evadez, mă reinventez, mă ascund, intru apoi în arenă puternică. Este un ritual de intră în arenă. În arenă, toată lumea are totă drepturile: să vorbească urât despre tine, să te ia la palme, să te injure, să te laude. În arenă aparții tuturor. Nu mai pot să decizi pentru tine.

Ceea ce se întâmplă și cu un om politic. Ai ales această cale, ești o persoană publică.

Un actor notoriu nu și mai aparține. Aparține regizorului, peliculei... Acea disparație m-a facut să cau. și la vîrstă pe care o am îl caut mereu. Mi-l imaginez mereu. Această lipsă mi-a dat o forță mai puternică de a izbuti în viață. Această lipsă o găsește sub forma altor emoții, care, de fapt, sunt emoții creative. Mi-a fost un aliat. Era dreptul meu să cau. Aproape de memoria regăsită, despre care vorbeam mai devreme. Este o memorie care se ascunde în lucruri. Ea de fapt constituie o lipsă. Tot timpul căutăm. Căutăm să fim fericiți, căutăm dragostea, pasiunea, respectul societății față de ceea ce facem, căutăm să trăim, căutăm bucuria. Tot timpul căutăm. Nimic nu îți se oferă în viață.

Intr-o altă monumentală lucrare, intitulată Proiectul Vasile Cărlăova, care aduce cuvina cu Cărturăriul, sunt suprapuse cărți, simboluri ale spiritualității care se întâlnesc adesea în lucrările dumneavoastră:

Cărțile de Aur, Cărțile de lut, Cărțile albastre, Coloanele, Manuscrisul de lut, Cărțile de bronz, în care se imbină influențele Orientului cu cele ale Occidentului, în care totul amintește de sacrificiu, precum sunt Manuscrisurile de argilă. Prin stratificările geometrice, ele se asemănă cu tezăturile.

In această lucrare am zidit ideea de carte, ideea de filă. Zidesc poezia, actual cultural. Creația este o zidire. Cărțile sunt la temelia patrimoniului, a culturii. Prin ele s-a zidit forța spirituală a unui popor. Este o metaforă, în care practic portretul este format din cărți, din cartea prin care spiritul ci se va răspândi. Spiritualitatea care nu va încrede niciodată să se propage și care cred că poate salva omenirea. Spiritul și cultura sunt elementele cele mai sigure pentru că există o rezonabilitate, o înțelegere înălță și o rezolvare a tuturor conflictelor care există astăzi și care sunt o primejdie pentru întregă omenire. Întotdeauna am fost convins că latrura spirituală, cultura fac ca oamenii să se apropiie, să edifice acest Pământ care este atât de minunat, dar atât de precar.

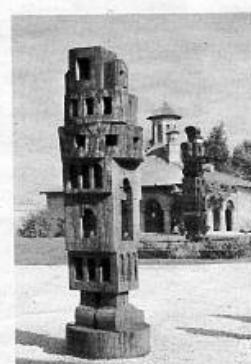
Ce vă nemulțumește în lumea de azi?

Excesul de tehnologie ucide spiritualitatea, poezia, emoția. Omul se robotizează. Devine prizonierul unei societăți centrifuge. Spațiul intim al omului va dispărea în detrimentul unui loc comun de viață. Vom trăi în dictatura transparentei. Prin toate mijloacele, absolut totul trebuie să aparțină tuturor. Uitați-vă pe rețelele de socializare. Dacă nu folosești telefonul mobil, Facebook-ul, internetul în fiecare zi, ești marginalizat.

Cum este această călătorie a dumneavoastră în istoria spiritualității care se întâlnesc

Brâncovenii, lucrarea se integrează perfect arhitecturii brâncovenești

Constantin Brâncoveanu, o metaforă hrănitoare din spiritualitatea românească

ciudat pentru generațiile de astăzi atunci când vorbești de estetică, de sensibilitate, de tradiție, care par desuete. Ceea ce e important pentru ei este realitatea crudă, agresivă. Ei sunt spectatorii acestor lucruri și vor să creădă că arta lor va fi o mărturie a felului în care era artistul în 2014. A ucide și a nega spiritualitatea este o mare greșeală. Poți să fi un artist contemporan și să urmărești evoluția timpurilor moderne de astăzi,

dar căutând esența și spiritualitatea, nu devenind un jurnalist în artă. Un jurnalist trebuie să fie interesat și de partea frumoasă a lucrurilor, nu numai de scandal, de vrajba.

Care sunt preferințele dumneavoastră în arta europeană? Care au fost maestrii de la care ați desprins secrete?

Am un mare respect pentru artiști italieni. Sunt cărțea dintre ei care, realmente, m-au construit. Plec de la Cimabue, de la Masaccio, Mantegna, Paolo Uccello, care au născut perspectiva. Mă gândesc cu neasemuită admirare la Prizonierii lui Michelangelo, care par inclestați în piatră. Niciodată ei nu s-au eliberat. Simți că spiritul sclavului s-a eliberat, dar omul a rămas inclestat acolo. Este spiritualizat la maximum. În lucrările mele m-a interesat foarte mult transparenta, pe care am învățat-o de la un mare maestr: Fra Angelico. M-am dus special la Florența să văd operele lui Fra Angelico. Îi el, orice ton, indiferent căt de saturat este, chiar dacă este opac, are o transparență. Chiar și în roșul lui există transparență. L-am privit cu foarte multă atenție. El lucra cu foarte multe glăsuri fiecare ton, care îl faceau să devină translucid. În foarte multe dintre lucrările mele am folosit această tehnică precum în Insulele necunoscute, în care transparentele fac ca perspectiva pe care o construiești conține o adâncime ce crează o mare spațialitate în care poți să te mistui. Ești absorbit de această adâncime care pleacă tocmai din această transparență. Te uiti la un peisaj și spui: ce adâncime are acest peisaj! Toate lucrurile nu mai par lipite pe pânză. Foarte importantă este linia orizontului. De fapt este departarea. Cum ajungi ca departarea să devină mai departe decât este? Prin această

perspectivă, prin acest spațiu pe care îl oferă, care este emoțional. Peisajul te absorbe și în același timp el te poartă în epoca lui. Într-o expoziție, poți să fi spectatorul unei epoci. Așa mi s-a întâmplat la Kunsthistorisches Museum din Viena când am văzut magnificele tablouri ale lui Brueghel și am trăit cu senzajă că intru în compoziție și patinez împreună cu personajele lucrării. Eram uimit de acea perspectivă.

"Am plecat cu Brâncoveanu și m-am întors cu Brâncoveanu"

Limbajul dumneavoastră plastic se apropie de lumea bizantină, având rădăcini puternice în tradiție. Reîntorcându-ne în timp, când ați trăit acel sentiment de împlinire și când ați simțit că aveți priză la public? Cu expoziția Ferecătura de la Palatul Voievodal "Curtea Veche", din București, din 1988, cu Raport à Byzance, din Grecia, în care puteau fi admirate sobrietatea artei bizantine, simplicitatea cromatică și armonia culorilor.

Fără să fiu îpotrit, m-am bucurat de succes încă din România, unde am avut trei expoziții. De la "Curtea Veche", lucrările cu Bizanțul s-au mutat la Atene, unde preza elenă titră: "Acest român, Râmniceanu, a venit să des lecții Bizanțului". Într-adevăr pot spune că stiu ce inseamnă reușita, dar nu asta este cel mai important. Importanță este cum poți să renăști după un succes. O reușită te face să crezi că ai cucerit lumea. De fapt, ai cucerit o simplă poziție care îți crează mari probleme să o apere și să o dezvoltă. Cludat este că un succes te poate îngropă. Mi-am spus tot timpul că trebuie să învăț să mă autodepășesc după un succes. Gloria poate să te facă prizonierul unui sistem din care nu mai poți evada și să nu-ți mai aparții. De fapt, ea trebuie să te ducă spre o normalitate. Ea mi se pare cea mai importantă regenerare. Succesul poate să-ți deschidă în un moment dat porțile unui drum care te poate trăda, fără a mai avea puterea să te regăsești. Paul Eluard spunea foarte frumos: "Dacă ar fi să mă mai nasc o dată, mă găsi fără să mă caut".

Faceți parte dintr-o artiștilor care deși au simțit grandori de înțelentul de a fi imprevizibili. După cum observ, v-a caracterizat curajul de a riscă, de a construi la scară gigantică. Ați reinventat, în 1988, un spațiu plinindu-vă pe ambianța Curții Vechi. "Suntem inițiații unei experiențe unice - pe căte și - la noi și la unici reușite tulburătoare, strani, dar oricum de mult așteptate. Stefan Râmniceanu, artiștul care la debut picta peisaje de o andreeșeană întoarcere către sine, dovedește că aparține neabușit acestei culturi prin grava, monumentală recule-

gere a formelor sale, prin cordiale armonii ale cromaticii, prin imaginariul său", afirma acad. Răzvan Theodorescu. Iar Nicolae Steinhardt scria: "...S-ar fi zis că pe tot panoul șirolește săngele Brâncoveanilor, al jertfei aceea de dincolo de fire, cum nu cred să mai fi cunoscut Trecutul, și că din culorile acelea totodată acute și terne se face ausit un valet prelung. Panourile și clopoțele dă perimetru domesc o frumusețe în plus și un prestigiu psihico-esthetic, perfect potrivit cărămizilor, pereților, boltilor, incăperilor (și strămte, și vaste) golurilor arhitectonice, materialului arbitrar rămas din ce a fost cândva fală, vuie și viață. Pânzale lui Râmniceanu sunt epifanii". Încă de atunci v-ați dovedit fi un pictor cald, dar și stăpân pe emoțiile sale.

Am plecat la Paris cu Brâncoveanu și m-am întors cu Brâncoveanu după 26 de ani. Este o problemă de stil, de spirit. Atunci sărbătoream într-un moment dificil 300 de ani de la înscăunarea lui Brâncoveanu, iar acum am revenit, la 300 de ani de la martirul său. Este un drum. Brâncoveanu ca simbol al ctitoriei, al jertfei. De aceea am și dat numele expoziției Urme. Acest drum m-a făcut să înțeleg mai bine rolul pe care îl are matricea românească. De fapt, nu am vrut să pun lucrări pe pereți, pentru că nu mă interesa acest lucru, am vrut să continu memoria aceluia spațiu cu creație mele.

Se observă că sunteți un pasionat de filozofie, de literatură. Care crediți că este rolul culturii în societatea de azi?

Important este să vezi cum poți să ajungi la niște înțeleșuri. Marele Cioran căruia România ar trebui să-l fie foarte îndatorată spunea un lucru foarte interesant: "În Franță ajungi să suferi cu gentilețe". Franța este o țară cu un patrimoniu cultural exceptional. România, chiar dacă nu au această deschidere culturală, la nivelul maselor, au o înțelepicune, o forță de a zâmbi actual cultural, spiritual. Ceea ce, surprinzător, astăzi nu există în Franță. Sigur, patrimoniu îi salvează, dar din punctul de vedere al dotării sufletești, cred că astăzi românul poate să aibă această sansă în plus, care îi conferă multe nuante, acel tremur, acea emoție, acea profunzime, acel adevar. Mă refer chiar la oamenii simpli care nu aparțin unei vieți spirituale, dar au acel fond interior extrem de curat care poate să ofere acestui popor o sansă, o forță de a deveni ei însuși. Trăiesc cu senzajă că aici în România ne pierdem identitatea. Ceea ce este foarte grav. Pentru că ne dorim să pastăm Occidental uitând de reperele noastre extrem de importante, care pot deveni repere pentru Occident. Noi putem să oferim modele Occidentului, modele de sensibilitate, de interacțiune între om, frumos, societate,

De ce trebuie să jucăm cu niște sentimente care nu ne aparțin?! Trebuie să lucrăm cu lucrurile care ne identifică. La Paris, când vorbești despre Brâncuși, despre Cioran, despre Eliade, despre Elvira Popescu, despre Eugen Ionescu, toți francezii exclamă: "Sunt niște repere. Au imbogățit Franța" și ne privești cu foarte multă simpatie. Iar acești oameni au facut mai mult decât toate guvernele României. Au adus un asemenea prestigiu României pe care clasa politică din ultimi anii n-a reușit să-l obțină. Rolul culturii mi se pare esențial în dezvoltarea acestei țări. Prestigiul acestei țări trece prin cultură. Foarte multă lume spune cu nonșalanjă: "la ce folosește cultura?". Mulți consider că investiția în cultură este una inutilă. Dar acest mecanism este foarte subtil. Cultura poate să aducă prosperitate și un prestigiu. Iar acest prestigiu revine în țară prin cu totul

lărgă mine spunând: "Brâncuși e genial". Nu pot să vă spun ce senzajă, ce vibrații am trăit. Am făcut coadă să-l văd pe românul meu genial care ne-a făcut să fim atât de importanți pe această lume. Arta este un vector formidabil de civilizație. Și trăiesc cu senzajă că lumea de aici nu este suficient de informată. Știți și dumneavoastră că până la urmă marelul electorat decide. Dar este deosebit de important că acesta să ajungă să o clasă medie, care să aibă o înțelegere asupra societății, să aibă un orizont cultural. La rândul ei, această clasă medie poate să propulseze niște personalități care pot face o politică adevarată, astfel încât această țară să-și găsească un loc important în Europa, așa cum ar merită dacă ne gândim la cultura ei de-a lungul vremii. E o idee de patriotism aceea de a face bine în propria ta țară. Mai ales când ai posibilitatea să o faci. Și de multe

Exteriorul Atelierului-Muzeu

și cu totul alți vectori. Este nemaițomenit atunci când cel din străinătate afirmă: "Hai să investim în țara aceea, pentru că este o țară civilizată, cu o cultură puternică în care oamenii au deschidere". Oamenii de afaceri străini pot să investească în infrastructură, în alte domenii care aduc locuri de muncă, generând salarii mai înalte. Cultura creează prestigiu. Prestigiul Franței, repet, se datorează patrimoniului pe care îl are. Sute de mii de turisti vin să viziteze Parisul și să facă societatea de consum din Franța să ruleze într-un mod impecabil. Ei au nevoie de servicii. Și aceasta creează locuri de muncă. Unul dintre lucrurile care mă impresionează în Franță, ca de altfel și la Roma, la Viena sau la Londra, sunt cozile în fața muzeelor. Pentru că au grija de a-și păstra patrimoniul și de a-l reîmpriosează permanent. Îmi amintesc, la Centrul Pompidou, expoziția Brâncuși, în care au fost prezентate opere din colecții private din întreaga lume. A fost un pelerinaj. Am fost invitat special, dar am preferat să fac această coadă de căteva ore de plăcere. Să-i aud pe toți cei de

Când nu te naști dintr-un pământ și prin generațiile care s-au succedat nu aparții aceluia spațiu, e foarte greu să prinzi rădăcini.

ori observ cum oamenii politici sunt preocupati mai mult de interesul lor personal decât de cultură.

V-ați simțit la Paris un dezrădinat?

Am să vă răspund la fel de direct. Când nu te naști dintr-un pământ și prin generațiile care s-au succedat nu aparții aceluia spațiu, e foarte greu să prinzi rădăcini. Deși la Paris stau de o perioadă indelungată, de 25 de ani, nu am cum să simt că sunt francez "neatos". Deși într-un fel societatea franceză m-a adoptat, există acest sentiment de dezrădinare. Unii dintre cei care trăiesc la Paris nu vor să recunoască acest sentiment pe care eu l-am trăit foarte acut și îl port cu mine și acum. N-ă spune povară, dar e o parte a adevarului din ființa mea. Am avut fericirea să-o am lăături pe soția mea, Doina, care mi-a împărtășit gândurile. De asemenea, am un băiat minunat, Dimitrie, cu care mă mândresc, un foarte bun avocat, îndragostit și el de artă.

Interviu realizat de Magdalena Popa Buluc, Cotidianul